

PASAULES TŪRISMA ĒTIKAS KODEKSS

Rezolūcija, ko pieņēmusi Ģenerālā Asambleja

2001. gada 21. decembris

A/RES/56/212 Pasaules Tūrisma ētikas kodekss

Ģenerālā Asambleja,

atsaucoties uz savu 1977. gada 19. decembra Rezolūciju Nr. 32/156, ar ko tā apstiprināja starp Apvienoto Nāciju Organizāciju un Pasaules Tūrisma organizāciju noslēgto nolīgumu par sadarbību un savstarpējām attiecībām;

apstiprinot savas 1981. gada 19. novembra Rezolūcijas Nr. 36/41 5. punktu, kurā tā nolēma, ka Pasaules Tūrisma organizācija var pastāvīgi piedalīties Ģenerālās Asamblejas darbā jomās, kuras to interesē;

atsaucoties uz 1980. gada 10. oktobra Manilas deklarāciju par pasaules tūrismu¹, kas pieņemta Pasaules Tūrisma organizācijas aizgādībā, uz Rio deklarāciju par vidi un attīstību² un uz Dienaskārtību 21. gadsimtam³, kas 1992. gada 14. jūnijā pieņemta Apvienoto Nāciju Organizācijas Konferencē par vidi un attīstību, kā arī ņemot vērā Ammānas deklarāciju par miera nostiprināšanu ar tūrisma palīdzību⁴, kas 2000. gada 11. novembrī pieņemta Pasaules sammitā par miera nostiprināšanu ar tūrisma palīdzību.

ņemot vērā, ka Ilgtspējīgas attīstības komiteja savā septītajā sesijā, kas notika 1999. gada aprīlī, puda interesi par Pasaules Tūrisma ētikas kodeksu un aicināja Pasaules Tūrisma organizāciju apsvērt informētu lielāko grupu iesaistīšanu tās Pasaules Tūrisma ētikas kodeksa izstrādē, ieviešanā un ievērošanas pārraudzībā⁵;

atsaucoties uz savu 1998. gada 15. decembra Rezolūciju Nr. 53/200 attiecībā uz 2002. gada pasludināšanu par Starptautisko Ekotūrisma gadu, kurā tā *inter alia* vēlreiz apstiprināja Ekonomikas un sociālo lietu padomes 1998. gada 30. jūlija Rezolūciju Nr. 1998/40, atzīstot nozīmīgumu, ko Pasaules Tūrisma organizācija ekotūrismam un jo īpaši 2002. gada pasludināšanai par Starptautisko Ekotūrisma gadu piešķir lielākas saprašanās veicināšanā starp tautām visā pasaulē, zināšanu veicināšanā par dažādu civilizāciju bagāto mantojumu un labākas izpratnes veicināšanā par dažādām kultūrām raksturīgajām vērtībām, šādi sekmējot miera nostiprināšanu pasaulē;

atzīstot svarīgo nozīmi un lomu, kas tūrismam piemīt kā pozitīvam instrumentam nabadzības izskausīšanai un visu tautu dzīves kvalitātes uzlabošanai, tā potenciālo ieguldījumu ekonomikas un sociālajā attīstībā, jo īpaši jaunattīstības valstīs, un to, ka tūrisms kļūst par ievērojamu spēku starptautiskās saprašanās, miera un labklājības veicināšanā:

¹ A/36/236, pielikums, I papildinājums.

² Apvienoto Nāciju Organizācijas Konferences par vidi un attīstību ziņojums, Riodežaneiro, 1992. gada 3.–14. jūnijs (Apvienoto Nāciju Organizācijas publikācija, tirdzniecības Nr. E.93.I.8 un kļūdu labojums), I sējums: Konferencē pieņemtās rezolūcijas, I. rezolūcija, I pielikums.

³ Turpat, II pielikums.

⁴ Sk. A/55/640.

⁵ Sk. Ekonomikas un sociālo lietu padomes Oficiālos dokumentus, 1999, Papildinājums Nr. 9 (E/1999/29), Lēmums Nr. 7/3.

1. Ar interesi ņem vērā Pasaules Tūrisma ētikas kodeksu, kuru pieņēma Pasaules Tūrisma organizācijas Ģenerālās asamblejas trīspadsmitajā sesijā⁶ un kurā izklāstīti principi, kam jāvirza tūrisma attīstība un kam jābūt par orientieriem dažādajām tūrisma nozares ieinteresētajām personām, lai pēc iespējas samazinātu tūrisma negatīvo ietekmi uz vidi un kultūras mantojumu, vienlaikus pēc iespējas palielinot priekšrocības, kuras tūrisms var sniegt, sekmējot ilgtspējīgu attīstību un nabadzības izskaušanu, kā arī saprašanos starp tautām;
2. Uzsver vajadzību veicināt atbildības pilnu un ilgtspējīgu tūrisma, kas būtu izdevīgs visiem sabiedrības sektoriem;
3. Aicina valstu valdības un citas tūrisma nozares ieinteresētās personas apsvērt Pasaules Tūrisma ētikas kodeksa satura iekļaušanu, pēc vajadzības, attiecīgajos tiesību aktos, noteikumos un profesionālajā praksē un šajā saistībā atzinīgi vērtē centienus un pasākumus, ko jau sākušas īstenot dažas valsts;
4. Aicina Pasaules Tūrisma organizāciju veicināt Pasaules Tūrisma ētikas kodeksa ievērošanas efektīvu pārraudzību, iesaistot attiecīgās tūrisma nozares ieinteresētās personas;
5. Lūdz ģenerālsēkretāru pārraudzīt to, kā īsteno šo rezolūciju, kuras pamatā ir Pasaules Tūrisma organizācijas ziņojumi, un sniegt par to ziņojumu Ģenerālajai asamblejai tās piecdesmit devītajā sesijā.

PASAULES TŪRISMA ĒTIKAS KODEKSS

pieņemts PTO Ģenerālās asamblejas trīspadsmitajā asamblejā (Santjago, Čīle, no 1999. gada 27. septembra līdz 1. oktobrim) ar Rezolūciju A/RES/406(XIII).

PREAMBULA

Mēs, Pasaules Tūrisma organizācijas (PTO) locekļi, pasaules valstu tūrisma nozaru pārstāvji, valstu, teritoriju, uzņēmumu, iestāžu un dažādu struktūru pārstāvji, kas sanākuši Ģenerālās asamblejas sanāksmē 1999. gada 1. oktobrī Santjago, Čīlē,

vēlreiz apstiprinot mērķus, kas izklāstīti Pasaules Tūrisma organizācijas Statūtu 3. pantā, un apzinoties minētās organizācijas “izšķirošo un svarīgo” lomu, ko Apvienoto Nāciju Organizācija tai atzinusi tūrisma veicināšanā un attīstīšanā, lai sekmētu ekonomikas attīstību, starptautisko saprašanos, mieru un cilvēktiesību un pamatbrīvību vispārēju atzīšanu un ievērošanu neatkarīgi no rases, dzimuma, valodas vai reliģijas;

būdami cieši pārliecināti, ka ar tiešo, labprātīgo un nepastarpināto saikni, ko tas rada starp dažādu kultūru un dzīvesveidu vīriešiem un sievietēm, tūrisms ir nozīmīgs miera nostiprināšanai un faktors, kas starp pasaules tautām sekmē draudzību un saprašanos;

⁶ Sk. E/2001/61, pielikums.

ievērojot mērķi panākt ilgtspējīgu saderību starp vides aizsardzību, ekonomikas attīstību un cīņu pret nabadzību, kā Apvienoto Nāciju Organizācija 1992. gadā noteica Riodežaneiro “Zemes samītā” un puda Dienaskārtībā 21. gadsimtam, ko pieņēma minētajā sanāksmē;

ņemot vērā tūrisma darbības straujo un nepārtraukto izaugsmi, kas jau ir bijusi un ko vēl var paredzēt, neatkarīgi no tā, vai tā ir saistīta ar atpūtas, darījumu, kultūras, reliģijas vai veselības vajadzībām, un tās spēcīgo ietekmi – gan pozitīvo, gan negatīvo – gan uz izcelsmes valstu, gan uzņēmēju valstu vidi, ekonomiku, un sabiedrību, uz vietējām kopienām un pamatiedzīvotājiem, kā arī uz starptautiskajām attiecībām un starptautisko tirdzniecību;

izvirzot mērķi veicināt atbildību, ilgtspējību un vispārēju pieejamību tūrisma jomā saistībā ar ikvienas personas tiesībām savu brīvo laiku izmantot atpūtai vai ceļojumiem un ievērojot visu tautu sabiedrības izvēli;

bet būdami pārliecināti, ka pasaules tūrisma nozare var daudz iegūt, virzoties uz tādu darbības vidi, kas veicina tirgus ekonomiku, privāto uzņēmējdarbību un brīvu tirdzniecību un kas tai ļaus optimizēt tās labvēlīgo ietekmi uz labklājības un darba vietu radīšanu;

un būdami arī cieši pārliecināti, ka tad, ja tiktu ievēroti daži principi un konkrēts skaits noteikumu, atbildība un ilgtspējība tūrisma jomā nekādā ziņā nebūs nesaderīga ar to noteikumu arvien lielāku liberalizāciju, kuri reglamentē pakalpojumu tirdzniecību un ar kuriem saskaņā šīs nozares uzņēmumi veic savu darbību, un ka šajā nozarē ir iespējams nodrošināt saderību starp ekonomiku un ekoloģiju, vidi un attīstību, atvērtību starptautiskajai tirdzniecībai un sociālās un kultūras identitātes aizsardzību;

uzskatot, ka ar šādu pieeju visām tūrisma attīstībā ieinteresētajām personām – valstu, reģionālajām un vietējām pārvaldes iestādēm, uzņēmumiem, profesionālajām apvienībām, šīs nozares darba ņēmējiem, tūrisma nozares nevalstiskajām organizācijām un dažādām struktūrām, kā arī uzņēmējām kopienām, plašsaziņas līdzekļiem un arī pašiem tūristiem – ir dažāda veida, lai gan savstarpēji saistīta atbildība par tūrisma individuālu un sabiedrisku attīstību un ka to individuālo tiesību un pienākumu noteikšana veicinās šī mērķa sasniegšanu;

tiecoties, kā to kopš Rezolūcijas 364(XII) pieņemšanas savā 1997. gada Ģenerālajā asamblejā (Stambulā) cenšas panākt arī Pasaules Tūrisma organizācija, starp valsts un privātajām ieinteresētajām personām veicināt patiesu partnerību tūrisma attīstīšanā un vēloties, lai tāda pati partnerība un sadarbība atklāti un līdzsvaroti izveidotos arī attiecībās starp izcelsmes un uzņēmējām valstīm un starp to attiecīgajām tūrisma nozarēm;

turpinot īstenot Manilas 1980. gada deklarāciju par pasaules tūrismu un 1997. gada deklarāciju par Tūrisma sociālo ietekmi, kā arī Tūrisma hartu un Tūrisma kodeksu, ko PTO aizgādībā pieņēma 1985. gadā Sofijā;

bet uzskatot, ka šie dokumenti ir jāpapildina ar vairākiem savstarpēji saistītiem minēto dokumentu interpretācijas un piemērošanas principiem, uz kuriem pamatojoties tūrisma attīstībā ieinteresētās personas varētu virzīt savu rīcību divdesmit pirmā gadsimta sākumā;

izmantojot ceļojumiem piemērojamās definīcijas un klasifikācijas šī dokumenta nozīmē, jo īpaši jēdzienus “apmeklētājs”, “tūrists” un “tūrisms”, ko pieņēma Otavas Starptautiskā konference, kura notika no 1991. gada 24. līdz 28. jūnijam, un ko Apvienoto Nāciju Organizācijas Statistikas komisija apstiprināja savā divdesmit septītajā sesijā;

jo īpaši atsaucoties uz šādiem dokumentiem:

- uz 1948. gada 10. decembra Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju;
- uz 1966. gada 16. decembra Starptautisko paktu par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām;
- uz 1966. gada 16. decembra Starptautisko paktu par pilsoniskajām un politiskajām tiesībām;
- uz 1929. gada 12. oktobra Varšavas konvenciju par gaisa pārvadājumiem;
- uz 1944. gada 7. decembra Čikāgas konvenciju par starptautisko civilo aviāciju un saistībā ar to pieņemtajām Tokijas, Hāgas un Monreālas konvencijām;
- uz 1954. gada 4. jūlija Konvenciju par muitas atvieglojumiem tūrismam un ar to saistīto protokolu;
- uz 1972. gada 23. novembra Konvenciju par Pasaules kultūras un dabas mantojuma aizsardzību;
- uz 1980. gada 10. oktobra Manilas deklarāciju par pasaules tūrismu;
- uz PTO Sestās ģenerālās asamblejas (Sofija) 1985. gada 26. septembra rezolūciju, ar ko pieņemta Tūrisma harta un Tūrisma kodekss;
- uz 1989. gada 20. novembra Konvenciju par bērna tiesībām;
- uz PTO Devītās ģenerālās asamblejas (Buenosaires) 1991. gada 4. oktobra rezolūciju, kas īpaši attiecas uz ceļojumu atvieglošanu un tūristu drošību un aizsardzību;
- uz 1992. gada 13. jūnija Rio deklarāciju par vidi un attīstību;
- uz 1994. gada 15. aprīļa Vispārējo vienošanos par tirdzniecību ar pakalpojumiem;
- uz 1995. gada 6. janvāra Konvenciju par bioloģisko daudzveidību;
- uz PTO Vienpadsmitās ģenerālās asamblejas (Kaira) 1995. gada 22. oktobra rezolūciju par organizēta seksa tūrisma novēršanu;
- uz 1996. gada 28. augusta Stokholmas deklarāciju pret bērnu seksuālu izmantošanu komerciālos nolūkos;
- uz 1997. gada 22. maija Manilas deklarāciju par tūrisma sociālo ietekmi;
- uz konvencijām un ieteikumiem, ko Starptautiskā Darba organizācija pieņēmusi tādas jomās kā koplīgumi, piespiedu darba un bērnu darba aizliegums, pamatiedzīvotāju tiesību aizsardzība un vienādas attieksmes un diskriminācijas aizliegums darba vietā;

apstiprinām tiesības uz tūrismu un tūristu pārvietošanās brīvību,

norādām, ka vēlamies veicināt taisnīgu, atbildības pilnu un ilgtspējīgu pasaules tūrisma kārtību, kuras priekšrocības varēs izmantot visi sabiedrības sektori saistībā ar atvērtu un liberalizētu starptautisko ekonomiku, un

tāpēc svinīgi pieņemam Pasaules Tūrisma ētikas kodeksu.

1. pants

Tūrisma ieguldījums savstarpējas saprašanās un cieņas veicināšanā starp tautām un sabiedrībām

1. Visai cilvēcei kopējo ētikas vērtību izpratne un izplatīšana, toleranti un ar cieņu izturoties pret reliģisko, filozofisko un morālo pārliecību dažādību, ir gan atbildības pilna tūrisma pamats, gan sekas; tūrisma attīstībā ieinteresētajām personām un tūristiem ir jāievēro visu tautu, tostarp mazākumtautību un pamatiedzīvotāju, sociālās un kultūras tradīcijas un ierāžas un ir jāatzīst to vērtība.
2. Tūrisma darbība jāveic saskaņā ar uzņēmēju reģionu un valstu īpatnībām un tradīcijām un ievērojot to tiesību aktus, tradīcijas un ierāžas.
3. Uzņēmējām kopienām, no vienas puses, un vietējiem tūrisma nozares profesionāļiem, no otras puses, ir jāiepazīst tūristi, kas viņus apmeklē, un ir viņi jāciens, un ir jāiepazīst viņu dzīvesveids, gaume un vēlmes; tūrisma nozares darbinieku izglītošana un apmācīšana sekmē viesmīlīgu uzņemšanu.
4. Valsts iestādēm ir jānodrošina tūristu un apmeklētāju un viņu īpašuma aizsardzība; tā kā ārvalstu tūristi var būt sevišķi neaizsargāti, valsts iestādēm ir jāpievērš īpaša uzmanība to drošībai; tām ir jāveicina tūristu vajadzībām atbilstošu informācijas, profilakses, drošības, apdrošināšanas un palīdzības pasākumu veikšana; atbilstoši saviem attiecīgajiem valsts tiesību aktiem ir stingri jānodrošina par visiem uzbrukumiem, vardarbības aktiem, nolaušanās gadījumiem vai draudiem, kas vērsti pret tūristiem vai tūrisma nozarē strādājošām personām, kā arī par tūrisma infrastruktūras objektu vai kultūras vai dabas mantojuma objektu apzinātu iznīcināšanu.
5. Ceļojuma laikā tūristi un apmeklētāji nedrīkst izdarīt kriminālu nodarījumu vai jebkādu nodarījumu, ko par kriminālu atzīst apmeklētās valsts tiesību akti, un viņiem ir jāatturas no jebkādas tādas rīcības, ko vietējie iedzīvotāji varētu uzskatīt par izaicinošu vai aizskarošu vai kas var nodarīt kaitējumu vietējai videi; viņi nedrīkst iesaistīties nelikumīgu narkotisko vielu, ieroču, senlietu, aizsargājamo sugu un bīstamu vai ar attiecīgās valsts tiesību aktiem aizliegtu produktu nelikumīgā apritē.

6. Tūristiem un apmeklētājiem ir pienākums jau pirms izbraukšanas iepazīties ar to valstu iezīmēm, kuras viņi gatavojas apmeklēt; viņiem jāzina par veselības un drošības apdraudējumu, kas cieši saistīti ar jebkādu pārvietošanos ārpus viņu parastās vides, un jāuzvedas tā, lai minēto apdraudējumu pēc iespējas samazinātu.

2. pants

Tūrisms kā individuālās un kolektīvās izaugsmes līdzeklis

1. Tūrisms – darbību, ko visbiežāk asociē ar atpūtu un izklaidi, sportu un nodošanos kultūrai un dabai, – ir jāplāno un ar to jānodarbojas kā vienu no galvenajiem individuālās un kolektīvās izaugsmes līdzekļiem; ja ar tūrismu nodarbojas ar pietiekami brīvu garu, tas ir neaizstājams faktors, kas veicina pašizglītošanos, savstarpēju toleranci un zināšanu iegūšanu par pamatotām atšķirībām starp tautām un kultūrām un par to dažādību.

2. Tūrisma darbībām ir jāievēro vīriešu un sieviešu līdztiesība; tiem ir jāveicina cilvēktiesību ievērošana un jo īpaši vismazāk aizsargāto grupu, tostarp bērnu, vecu cilvēku, invalīdu, etnisko minoritāšu un pamatiedzīvotāju, individuālo tiesību ievērošana.

3. Cilvēku izmantošana visās tās izpausmēs, tostarp seksuālā izmantošana, jo īpaši ja tā skar bērnus, ir pretrunā tūrisma pamatmērķiem un ir tūrisma noliegums; tāpēc atbilstoši starptautiskajām tiesībām tā ir bargi jāapkaro, sadarbojoties visām iesaistītajām valstīm, un par to nepieņemami sodot atbilstoši gan apmeklēto valstu tiesību aktiem, gan šādu nodarījumu izdarījušo personu valstu tiesību aktiem, pat ja minētie nodarījumi izdarīti ārvalstīs.

4. Ceļošana reliģisku, ar veselību saistītu, izglītības un kultūras vai valodisku apmaiņu mērķu dēļ ir sevišķi derīgi tūrisma veidi, kuri ir jāsekmē.

5. Ir jāveicina tas, lai izglītības programmās iekļautu mācības par tūristu apmaiņas vērtību, tās ekonomiskajām, sociālajām un kultūras priekšrocībām un arī par apdraudējumu, ko tā var radīt.

3. pants

Tūrisms – ilgtspējīgu izaugsmi veicinošs faktors

1. Visām tūrisma attīstībā ieinteresētajām personām ir jāaizsargā dabas vide, lai panāktu veselīgu, nepārtrauktu un ilgtspējīgu izaugsmi, kas atbilstu šodienas un nākamo paaudžu vajadzībām un vēlmēm.
2. Valsts, reģionālajām un vietējām iestādēm ir jādod priekšroka un jāsniedz atbalsts visiem tiem tūrisma attīstības veidiem, kuri ļauj taupīt retus un vērtīgus dabas resursus, jo īpaši ūdeni un enerģiju, kā arī pēc iespējas novērst atkritumu rašanos.
3. Lai samazinātu spriedzi, ko tūrisma darbība rada uz vidi, un lai palielinātu tās labvēlīgo ietekmi uz tūrisma nozari un vietējo ekonomiku, ir jācenšas panākt tūristu un apmeklētāju plūsmu, jo īpaši to, kas rodas apmaksātu atvaļinājumu un skolu brīvlaiku dēļ, vienmērīgāku izvietojumu laikā un telpā un vienmērīgāku brīvdienu un svētku dienu izkārtojumu.
4. Tūrisma infrastruktūra jāizstrādā un tūrisma darbības jāplāno tā, lai aizsargātu dabas mantojumu, ko veido ekosistēmas un bioloģiskā daudzveidība, un lai aizsargātu apdraudētās savvaļas sugas; tūrisma attīstībā ieinteresētajām personām, jo īpaši tūrisma nozares profesionāļiem, ir jāpiekrīt tam, ka to darbībām tiek noteikti ierobežojumi vai robežas, ja tās tiek veiktas īpaši neaizsargātos apvidos – tuksnešos, polārajos vai kalnu apvidos, piekrastes apvidos, tropu mežos vai mitrzemes apvidos –, kuri ir piemēroti dabas parku vai aizsargātu rezervātu izveidei.
5. Dabas tūrisma un ekotūrisma atzīst par sevišķi bagātinošiem un vērtīgiem tūrisma veidiem, ja vien, ar to nodarbojoties, tiek izrādīta cieņa dabas mantojumam un vietējiem iedzīvotājiem un ja tiek ievērota attiecīgo tūrisma objektu uzņemšanas iespējas.

4. pants

Tūrisms – joma, kurā izmanto cilvēces kultūras mantojumu un kura veicina tā bagātināšanu

1. Tūrisma resursi ir daļa no cilvēces kopējā mantojuma; kopienām, kuru teritorijā šādi resursi atrodas, attiecībā uz tiem ir īpašas tiesības un pienākumi.

2. Tūrisma politika jāīsteno un tūrisma darbības jāveic, ņemot vērā mākslas, arheoloģisko un kultūras mantojumu, kas tām ir jāaizsargā un jānodod nākamajām paaudzēm; īpaša uzmanība jāvelta pieminekļu, svētvietu un muzeju, kā arī arheoloģisko un vēsturisko objektu saglabāšanai un atjaunošanai, un tiem jābūt plaši pieejamiem tūristu apmeklējumiem; ir jāveicina privātīpašumā esošu kultūras vērtību un pieminekļu publiska pieejamība, vienlaikus ievērojot to īpašnieku tiesības, kā arī reliģisku celtnu pieejamība, nenodarot kaitējumu reliģisko kultu vajadzībām.

3. Finanšu resursi, ko iegūst no kultūras objektu un pieminekļu apmeklējumiem, ir vismaz daļēji jāizmanto šī mantojuma uzturēšanai, apsargāšanai, uzlabošanai un bagātināšanai.

4. Tūrisma darbības ir jāplāno tā, lai nodrošinātu tradicionālo kultūras un amatniecības produktu un folkloras saglabāšanu un uzplaukumu, nevis izraisītu to stāvokļa pasliktināšanos un standartizāciju.

5. pants

Tūrisms – uzņēmējām valstīm un kopienām izdevīga darbība

1. Tūrisma darbībās ir jāiesaista vietējie iedzīvotāji, un viņiem ir jāsaņem tūrisma darbību radīto ekonomisko, sociālo un kultūras priekšrocību taisnīga daļa, un viņiem jo īpaši jābūt pieejamām saistībā ar tūrisma darbībām tieši un netieši radītajām darba vietām.

2. Tūrisma politika ir jāīsteno tā, lai palīdzētu paaugstināt apmeklēto reģionu iedzīvotāju dzīves līmeni un lai izpildītu viņu vajadzības; kūrortu un apmešanās vietu plānošanai un to arhitektūras izstrādei, kā arī to ekspluatācijai jābūt vērstai uz šo objektu pēc iespējas ciešāku iekļaušanu vietējā sociālekonomiskajā struktūrā; ja prasmes ir vienādas, priekšroka jādod vietējam darbaspēkam.

3. Īpaša uzmanība jāpievērš piekrastes apvidu un salu teritoriju īpašajām problēmām un neaizsargātajiem lauku un kalnu apvidiem, kam apstākļos, kad samazinās tradicionālo saimniecisko darbību veidi, tūrisms bieži vien ir viena no retajām attīstības iespējām.

4. Tūrisma nozares profesionāļiem, jo īpaši ieguldītājiem, uz ko attiecas valsts iestāžu pieņemtie noteikumi, ir jāveic pētījumi par savu attīstības projektu ietekmi uz apkārtējo vidi un dabu; tiem ar pēc iespējas lielāku pārredzamību un objektivitāti ir jāsniedz informācija par saviem nākotnes plāniem un to iespējamām sekām un ar attiecīgajām iedzīvotāju grupām jāveicina dialogs par minēto plānu saturu.

6. pants

Tūrisma attīstībā ieinteresēto personu pienākumi

1. Tūrisma nozares profesionāļiem ir pienākums tūristiem sniegt objektīvu un patiesu informāciju par viņu apmeklējuma galamērķiem un par ceļojuma, uzņemšanas un uzturēšanās apstākļiem; tiem ir jānodrošina, lai to līgumu noteikumi, ko tie piedāvā saviem klientiem, būtu viegli saprotami attiecībā uz veidu, cenām un kvalitāti pakalpojumiem, ko tie uzņemas sniegt, un attiecībā uz finansiālo kompensāciju, kura tiem jāmaksā tad, ja tie vienpusēji lauž līgumu.
2. Tūrisma nozares profesionāļiem, ciktāl tas no tiem ir atkarīgs, ir, sadarbojoties ar valsts iestādēm, jā rūpējas par drošību, nelaimes gadījumu novēršanu, veselības aizsardzību un pārtikas nekaitīgumu personām, kuras izmanto to pakalpojumus; tiem ir arī jānodrošina, lai būtu piemērotas apdrošināšanas un palīdzības sistēmas; tiem ir jāuzņemas pienākums atbilstoši valsts iestāžu pieņemtajiem noteikumiem sniegt atskaites un gadījumā, ja tie nepilda savas līgumiskās saistības, – maksāt taisnīgu kompensāciju.
3. Tūrisma nozares profesionāļiem, ciktāl tas no tiem ir atkarīgs, ir jāveicina tūristu kultūras un garīgā izaugsme un ceļojumu laikā ir jāļauj tūristiem ievērot viņu reliģisko kultu.
4. Izcelsmes valstu un uzņēmēju valstu iestādēm sadarbībā ar attiecīgajiem profesionāļiem un to apvienībām ir jānodrošina, lai būtu ieviesti mehānismi, kas vajadzīgi tūristu repatriācijai gadījumā, ja uzņēmums, kas rīkojis viņu braucienu, kļūst maksātnespējīgs.
5. Valdībām ir tiesības – un pienākums –, jo īpaši krīzes gadījumā, informēt savus iedzīvotājus par grūtībām vai pat briesmām, kas viņiem var rasties ceļojumos ārvalstīs; tomēr tām šāda informācija jāsniedz tā, lai uzņēmēju valstu tūrisma nozarei un savu tūrisma uzņēmumu interesēm nenodarītu nepamatotu vai pārspīlēti lielu kaitējumu; tāpēc šādu brīdinājumu saturs ir iepriekš jāapspriež ar attiecīgo uzņēmēju valstu iestādēm un tūrisma nozares profesionāļiem; izstrādātajiem ieteikumiem jābūt tieši samērīgiem ar tās situācijas smagumu, kura ir radusies, un tiem ir jāattiecas tikai uz tiem ģeogrāfiskajiem apgabaliem, kur ir radušās drošības problēmas; šādi brīdinājumi ir jāpārskata vai jāatceļ, tiklīdz to atļauj parastā stāvokļa atjaunošana.
6. Presei un jo īpaši specializētai ceļojumu presei un citiem plašsaziņas līdzekļiem, tostarp mūsdienu elektroniskās saziņas līdzekļiem, par notikumiem un situācijām, kas varētu ietekmēt tūristu plūsmu, ir jāsniedz patiesa un līdzsvarota informācija; tiem ir arī patērētājiem jāsniedz pareiza un uzticama informācija par tūrisma pakalpojumiem; šim nolūkam ir jāizstrādā un jāizmanto arī jaunās saziņas un elektroniskās tirdzniecības tehnoloģijas; tāpat kā plašsaziņas līdzekļi tie nekādi nedrīkst veicināt seksa tūrisma.

7. pants

Tiesības uz tūrismu

1. Iespēja tieši un personīgi piekļūt planētas bagātību atklāšanai un baudīšanai ir tiesības, kas vienādi ir visiem pasaules iedzīvotājiem; ar vien plašāku piedalīšanos valsts mēroga un starptautiskajā tūrismā jāuzskata par vienu no labākajām brīvā laika pastāvīgas palielināšanās izpausmēm, un tai nedrīkst likt šķēršļus.

2. Vispārējās tiesības uz tūrismu ir jāuzskata par sekām, kas izriet no tiesībām uz atpūtu un izklaidi, tostarp no tiesībām uz saprātīgu darba laika ierobežojumu un uz apmaksātu periodisku atvaļinājumu, ko garantē Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 24. pants un 7. panta d) punkts Starptautiskajā paktā par ekonomiskajām, sociālajām un kultūras tiesībām.

3. Ar valsts iestāžu atbalstu ir jāattīsta sociālais tūrisms un jo īpaši kolektīvais tūrisms, kas izklaides, ceļojumu un atvaļinājumu pieejamību nodrošina vislielākajam cilvēku skaitam.

4. Ir jāveicina un jāatvieglo ģimenes, jauniešu, studentu un gados vecāku cilvēku tūrisms, kā arī invalīdu tūrisms.

8. pants

Tūristu pārvietošanās brīvība

1. Tūristiem un apmeklētājiem, ievērojot starptautiskās tiesības un valstu nacionālās tiesības, ir tiesības pārvietoties savā valstī un no vienas valsts uz citu, kā to paredz Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas 13. pants; viņiem bez pārmērīgām formalitātēm vai diskriminācijas jābūt iespējai piekļūt tranzīta un uzturēšanās zonām un tūrisma un kultūras objektiem.

2. Tūristiem un apmeklētājiem jābūt pieejamiem visiem gan iekšējās, gan ārējās saziņas veidiem; tiem ir jābūt iespējai ātri un viegli piekļūt vietējiem pārvaldes, juridiskajiem un medicīnas dienestiem; tiem jābūt iespējai brīvi vērsties pie savas izcelsmes valsts konsulārajiem dienestiem atbilstoši spēkā esošajām diplomātiskajām konvencijām.

3. Tūristiem un apmeklētājiem jābūt tādām pašām tiesībām kā apmeklētās valsts pilsoņiem attiecībā uz viņu personas datu un informācijas konfidencialitāti, jo īpaši tad, ja tos glabā elektroniski.

4. Robežu šķērsošanas administratīvās procedūras, neatkarīgi no tā, vai tās ir valstu kompetencē vai noteiktas ar starptautiskiem nolīgumiem, kā, piemēram, vīzas vai veselības un muitas formalitātes, ir cik vien iespējams jāpieņem tā, lai pēc iespējas veicinātu ceļojumu brīvību un starptautiskā tūrisma pieejamību pēc iespējas lielākam skaitam cilvēku; ir jāveicina valstu grupu nolīgumi ar mērķi saskaņot un vienkāršot minētās procedūras; ir pakāpeniski jāatceļ vai jāpielāgo īpaši nodokļi un nodevas, kas nelabvēlīgi ietekmē tūrisma nozari un kas mazina tās konkurētspēju.

5. Ciktāl to atļauj viņu izcelsmes valstu ekonomikas situācija, ceļotājiem jābūt iespējai savā rīcībā iegūt brīvi konvertējamu valūtu summas, kas vajadzīgas viņu ceļojumiem.

9. pants

Tūrisma nozares darba ņēmēju un uzņēmēju tiesības

1. Gan to izcelsmes valstu, gan uzņēmēju valstu pārvaldes iestāžu pārraudzībā ir jānodrošina tūrisma nozarē un ar to saistītās jomās strādājošo darba ņēmēju un pašnodarbināto personu pamattiesību ievērošana, ņemot vērā specifiskos ierobežojumus, kas jo īpaši saistīti ar viņu darbības sezonālītāti, viņu nozares globālo mērogu un elastību, kas bieži vien ir vajadzīga viņu darba iezīmju dēļ.

2. Tūrisma nozarē un ar to saistītās jomās strādājošiem darba ņēmējiem un pašnodarbinātām personām ir tiesības un pienākums iegūt atbilstošu sākotnējo un turpmāko izglītību; tiem ir jānodrošina atbilstoša sociālā aizsardzība; pēc iespējas jāierobežo darba zaudēšanas iespējamība; šīs nozares sezonas darba ņēmējiem ir jānodrošina sevišķs statuss, jo īpaši attiecībā uz viņu sociālo aizsardzību.

3. Visām fiziskām vai juridiskām personām, ja tām ir vajadzīgās spējas un prasmes, jābūt tiesībām atbilstoši spēkā esošajiem valsts tiesību aktiem nodarboties ar profesionālu darbību tūrisma jomā; uzņēmējiem un ieguldītājiem – jo īpaši mazo un vidējo uzņēmumu jomā – ir jābūt tiesībām pēc iespējas ar mazākiem juridiskiem vai administratīviem ierobežojumiem brīvi piekļūt tūrisma nozarei.

4. Pieredzes apmaiņas, kurās var piedalīties administratīvie darbinieki un darba ņēmēji no dažādām valstīm, neatkarīgi no tā, vai viņi ir algotas vai pašnodarbinātas personas, veicina pasaules tūrisma nozares attīstību; šādi braucieni ir pēc iespējas jāsekmē, ievērojot spēkā esošos valsts tiesību aktus un starptautiskās konvencijas.

5. Tūrisma nozares daudznacionālie uzņēmumi, kas ir neaizstājams solidaritātes faktors starptautisko apmaiņu attīstībā un dinamiskā izaugsmē, nedrīkst ļaunprātīgi izmantot dominējošo stāvokli, kas tiem dažreiz ir; šie uzņēmumi nedrīkst pieļaut, ka tie kļūst par uzņēmējām kopienām mākslīgi uzspiestu kultūras un sociālo modeļu veicinātājiem; apmaiņā pret ieguldījumu veikšanas un tirdzniecības brīvību, kas ir pilnībā jāatzīst, šiem uzņēmumiem ir jāiesaistās vietējā attīstībā, nepieļaujot, lai to peļņas pārmērīgas repatriācijas dēļ vai to veicinātā importa pieauguma dēļ samazinātos minēto uzņēmumu ieguldījums tās valsts ekonomikā, kurā tie veic savu darbību.

6. Partnerība un līdzsvarotu attiecību izveidošana starp izcelsmes un uzņēmēju valstu uzņēmumiem veicina tūrisma ilgtspējīgu attīstību un tā izaugsmes priekšrocību taisnīgu sadali.

10. pants

Pasaules Tūrisma ētikas kodeksa principu īstenošana

1. Valsts un privātajām tūrisma attīstībā ieinteresētajām personām ir jāsadarbojas šo principu īstenošanā un jāpārtrauc to efektīva piemērošana.

2. Tūrisma attīstībā ieinteresētajām personām ir jāatzīst loma, kas piemīt starptautiskajām struktūrām, pirmkārt, Pasaules Tūrisma organizācijai, un nevalstiskajām organizācijām, kas nodarbojas ar tūrisma veicināšanu un attīstīšanu, cilvēktiesību aizsardzību, vides vai veselības problēmām, pienācīgi ievērojot starptautisko tiesību vispārējos principus.

3. Šīm pašām ieinteresētajām personām ir jāizrāda vēlme visus strīdus, kas attiecas uz Pasaules Tūrisma ētikas kodeksa piemērošanu vai interpretāciju, iesniegt samierināšanai neitrālai trešai pusei, ko sauc par Pasaules Komiteju tūrisma ētikas jautājumos.

PASAULES TŪRISMA ORGANIZĀCIJA
ir vienīgā starpvalstu organizācija, kas darbojas kā pasaules forums tūrisma politikas un ar to saistīto jautājumu apspriešanai. Tās locekļi ir 144 valstis un teritorijas, kā arī vairāk nekā 350 asociētie locekļi no valsts un privātā sektora. PTO uzdevums ir veicināt un attīstīt tūrismu, kas ir svarīgs starptautiskā miera un saprašanās, ekonomikas attīstības un starptautiskās tirdzniecības veicināšanas līdzeklis.

TĪMEKLIS: www.world-tourism.org